

Forfatteren som 'ikke blev til noget'

Per-Olof Johansson, *december 2013*

Klaus Rothstein har til Information sagt, at selvudgivere ikke skal tro, at det er litteratur, de udgiver. Da der udkommer utroligt mange bøger som selvudgivelser, er det jo en noget flot bemærkning. Den kan være sand om nogle udgivelser og usand om andre. Og dårlig litteratur er vel stadig litteratur.

Da jeg er en af de formastelige, der selv rask væk udgiver, må jeg selvfølgelig tage Klaus Rothsteins udtalelse til alvorlig overvejelse. Det afsluttende essay i hans nye bog 'Ord og handling', som handler om en forfatter, der "ikke blev til noget", læser jeg altså i den sammenhæng. Han udgav 13-14 små hefter, kan man forstå, havde artikler og digte i en del tidsskrifter og antologier – men efter Klaus Rothsteins mening, var han kun en person, som havde forsøgt "at overbevise sig selv om sin litterære status, men blot gjort sig til offer for et gennemført selvbedrag".

Hvis jeg har hørt om forfatteren før eller læst noget af ham, har jeg i hvert fald glemt ham. Til sidst hører vi om hans navn – og det kan lige så godt være hans far eller hans bror med samme efternavn, jeg har hørt om – Bent Væрге.

Det er en hård dom, og vi må tro at den er afsagt af en person, der har været forfatterskabet igennem.

Det er der dog intet der tyder på. Dommen fælles på baggrund af, at vedkommende på ingen måde fik status og var ubehagelig at omgås. Klaus

Rothstein har kendt ham, og skal man tro hans beretning, gik forfatteren selv på samme måde meget op i sin status og den manglende anerkendelse. Klaus Rothstein er i tvivl om, hvor vidt han skal offentliggøre sit essay, og det kan jeg godt forstå. Bent Værges familie siger dog god for det, og forsyner ham med yderligere oplysninger. Så det ender i moralsk forstand ikke så galt, som det var begyndt. For det, der begynder som en nedvurdering af en falleret forfatter, ender som en sygdomshistorie.

Det kunne for andre naturligt have ført til, at essayet blev skrevet om. Ved at fastholde den oprindelige version, bliver essayet et afslørende indblik i forfatteren Klaus Rothsteins tankegang – hvad vist også er meningen. Han vinder selv anerkendelse i sin gode ret i kraft af sin indsats, mens hans overbo med lignende ambitioner ikke kan leve op til standard og oven i købet prøver at nasse sig ind på personer og receptioner, hvor han burde have holdt sig væk. Klaus Rothstein bryder sig heller ikke selv om den første del af essayet, fordi han kan se, at det afslører hans manglende empati. Jeg synes ikke, han får rådet bod på det i den afsluttende del. Måske skal publiceringen af første del fungere som en advarsel til os alle sammen, det tror jeg dog ikke helt på, når han ikke tager konsekvenser af sin nyvundne viden om overboen og faktisk læser hans bøger og vrager dem ud fra læsningen og ikke ud fra, at de aldrig vandt anerkendelse og at manden var ubehagelig at omgås..

Men – ikke så få af Bent Værges udgivelser var selvudgivelser. Så derfor er de næppe værd at beskæftige sig med som litteratur? ”Pointen er: Han fik aldrig sat et kunstnerisk aftryk, aldrig skrevet en linje, som man vil huske ham for.” Det ved vi jo ikke, så sandt som vi ikke ved, hvad eftertiden mener. I hvert fald mener jeg, det er tarveligt at forkaste hans kunstneriske ambition, selv om den var fyldt op med en borgerlig ambition om anerkendelse. Der kan jeg meget bedre lide Asger Jorns konklusion om lignende personer. For selvfølgelig gives der fejltagelser, også fejltagelser der fylder et helt liv. Et sted skriver Asger Jorn: ”Alle disse utallige, der drømte store drømme, de aldrig nåede, bliver derved grundstammen i den kunstneriske fornyelse, vel at mærke om de gik de første skridt, ligegyldigt hvor dette fejltrin førte dem hen, og hvor meget de fortrød det bagefter.”

Måske var Bent Værges litterære bestræbelser at benævne et fejltrin. ”Hans bror fortalte, at der var tale om en psykisk lidelse, hvor grov selvoverturering og tilsvarende selvfornedrelse gik hånd i hånd”, skriver Klaus Rothstein. Det må da først og fremmest påkalde sig vor medfølelse, og så må den litterære bedømmelse træde i baggrunden. Men skal de litterære udfoldelser forkastes, må det blive på baggrund af genlæsning og ikke på baggrund af, hvilket indtryk vedkommende gjorde på medierne i sin samtid.

*
**